

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Möttönen, Tuomas

Title: Yrittäjä ja yrittäjien yhteistoiminnan edistäjä Juho Heitto

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Möttönen, T. (2023, 14.2.2023). Yrittäjä ja yrittäjien yhteistoiminnan edistäjä Juho Heitto. Wiipuri.fi. <https://wiipuri.fi/tarinat/yrittaja-ja-yrittajien-yhteistoiminnan-edistaja-juho-heitto/>

Yrittäjä ja yrittäjien yhteistoiminnan edistäjä Juho Heitto

Juho Heitto (1887–1967) oli vispiläkauppiaasta Viipurin liike-elämän suurvaikuttajaksi noussut yrittäjä, joka menestyi erityisesti kaupan alalla. Alueluovutusten jälkeen Heitto jatkoi liiketoimintaansa Helsingissä ja Somerolla. Hän toimi myös järjestövaikuttajana sekä kansanedustajana.

Juho (Johannes) Heitto syntyi Miehikkälän rajapitäjässä torpparin poikana vuonna 1887. Heitto-suvun juuret ulottuvat samassa pitäjässä 1700-luvulle. Suvusta käytettiin Rongas tai Kimmo-Rongas nimeä ainakin vuoteen 1821 saakka, minkä jälkeen se muuttui muotoon Heitto tai Hejtto. Viisilapsisen perheen kodissa elettiin niukoissa oloissa. Isä Taneli Heitto kuoli alle 60-vuotiaana vuonna 1902, jolloin Juho oli 15-vuotias. Perhe asui äiti Annin (os. Saarainen) veljeltään vuokraamassa torpassa ja hankki elantonsa lähinnä maataloudesta. Heiton perhe tuli omillaan toimeen, mikä totutti nuorta poikaa yrittämään samaa omassa elämässään. Kodin perintöä olivat myös säästäväisyys ja yrittäjähenkisyys.

Muutto Viipuriin

Juho joutui aloittelemaan liikemiehen uraansa tyhjästä. Hän työskenteli koulunkäynnin ohessa muun muassa tukkitöissä. Yrittäjänuransa hän aloitti vispiläkauppiaana. Juho askarteli koivunoksista vispilöitä ja myi niitä Kalliokosken lasitehtaan työläisille. Kansakoulun käytyään ja suoritettuaan kaupallisia opintoja hän lähti kaupan alalle. Juho haki toimeentuloaan Karjalan kaupallisen elämänkeskuksesta Viipurista, jossa sai ensimmäisen työpaikkansa A. Vesalaisen kaupasta Säiniöllä. Tämän jälkeen hän toimi mm. tarjoilijana Hotelli Wiborgissa. Liikeapulaisen paikka avautui Jakovleffin tulitikkutehtaan kaupasta.

Jakovleffin tulitikkutehtaan kaupan omistanut mestari Eriksson valmistui opettajaksi ja päätti lopettaa kaupan ja myydä sen tavarat. Heitto keräsi säästönsä, osti tulitikkutehtaalta Fredrik Pönkän kaupan varaston irtaimiston ja ryhtyi itsenäiseksi kauppiaksi. Heitto aloitti kauppiana syyskuussa 1908, jolloin hän perusti oman kauppaliikkeen Viipurin Kelkkalaan Valtakadun varrelle. Juho oli tuolloin vasta 21-vuotias ja nuorin viipurilaisista yrityksen perustajista. Heiton vuokrahuoneessa Kelkkalassa myytiin kaikenlaista tavaraa. Karjalan nimistöihin perehtynyt kielitieteen apulaisprofessori Viljo Nissilä on kertonut, että hän kävi pikkupoikana ostamassa Heiton kaupasta monet kodin tarvitsemat tavarat vastakirjalla. Heitto alkoi vuonna 1913 rakentamaan omaa kaksikerroksista kauppataloa vuokrahuoneistoa vastapäätä. Uutta kaupaa tuli avaamaan Viipurin tyttökoulusta valmistunut Elin Aleksandra Pöyhönen. Tutustuminen johti avioliittoon.

Heitto perusti ensimmäisen sivuliikkeen Viipurin Kannaksentien varrelle 1927, jolloin hän osti sekatavara- ja maitokaupan. Seuraavana vuonna avattiin toinen sivumyymälä osoitteessa Kiesinkatu 17. Näin alkoi yhtiön voimakkaan kehityksen kausi.

Sekatavara- ja maitokauppa J. Heitto Viipurin Kelkkalassa Kiesinkadulla 1930-luvulla. Kuva: Mauno Mannelin. Etelä-Karjalan museo.

Sekatavara- ja maitokauppa J. Heiton myymälärakennus Viipurin Pyöräsuolla Kannaksentiellä 1930-luvulla. Kuva: Mauno Mannelin. Etelä-Karjalan museo.

Sekatavara- ja maitokauppa J. Heiton liikerakennus Valtakadun varressa. Kuva: Mauno Mannelin. Etelä-Karjalan museo.

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

[Ok](#)

Viipurin liike-elämän suurvaikuttajaksi

Heitto toimi useiden viipurilaisten liikeyritysten johdossa. Hän oli perustamansa Viipurin Kirja- ja Paperikauppa Oy:tä ja oli sen toimitusjohtajana vuosina 1918–1922. Viipurin vähittäiskauppiat perustivat vuonna 1929 Maakuntien Margariinitehdas Oy:n, joka sijaitsi Kelkkalassa Tulitikkutehdas Oy:n rakennuksessa osoitteessa Kannaksentie 41–43. Kaksi vuotta myöhemmin Heitto valittiin yhtiön toimitusjohtajaksi. Viipurin menetys talvisodan jälkeen keskeytti tuotannon, eikä margariinitehdasta saatu toimintakuntoon koneiden tuontivaikeuksien vuoksi jatkosodan aikana. Yhtiö siirtyi Helsinkiin, mutta yhtiön tuotanto ei enää käynnistynyt uudelleen. Heitto jatkoi yhtiön toimitusjohtajana sen lakkauttamiseen vuonna 1950 saakka. Heitto perusti vuonna 1917 Kelkkalaan Juhankatu 10:een terveystahvitehtaan, jossa valmistui mm. suosittua *Mainio* -nimistä kahvikorviketta.

Heiton liiketoimintojen laajentuessa liike muutettiin vuonna 1931 osakeyhtiömuotoiseksi perheyhtiöksi, Heitto Oy:ksi. Heitto rakennutti Kiesinkadun varrelle uuden liiketalon, johon tuli kolme myymäläosastoa, eli siirtomaatavaran, ruokatavaran ja lihatuotteiden kaupan. Talvisodan alkaessa yhtiöllä oli seitsemän menestyvää myymälää Viipurissa.

Viipurista Helsinkiin

Sota katkaisi Heiton yritysuran Viipurissa. Väli rauhan aikana Heitto siirsi varastonsa Keski-Suomen Äänekoskelle. Hän avasi vielä samana vuonna siirtomaatavaratukkuliikkeen. Heitto oli syksyllä 1941 ensimmäisten joukossa avaamassa siirtomaatavaraliikettä Viipurissa. Kauppiasuran kolmas vaihe alkoi, kun yhtiö siirtyi jatkosodan jälkeen Helsinkiin.

Heitto osti syksyllä 1944 Helsingistä Montonen Oy:ltä kaksi sekatarvaraliikettä. Hän teki 1945 Ab Gustaf Paulig Oy:n kanssa kaupan, jossa kaikki kolmetoista yhtiön omistamaa Nissenin kahvimyymälää siirtyivät Heitto Oy:lle. Mikonkadulla sijainnut liike muutettiin kangas- ja asustemyymäläksi. Lisäksi Heiton toiminimi harjoitti Helsingistä käsin laajaa maataloustuotekauppaa.

Heitto omisti pääkaupunkiseudulla useita liikeyrityksiä, kuten Eines Oy:n, jolla oli kolme ravintolaa Helsingissä. Heitto oli myös helsinkiläisen Malminen Oy:n välityslähtien toimitusjohtaja. Hän oli edelläkävijä itsevalintamyymälöiden perustajana. Itsevalintaliikkeitä oli Liisankadulla, Fredrikinkadulla ja Caloniuksenkadulla.

Juho Heitto avasi Someron pitäjän Joensuun kylään 1951 liikkeen, joka kasvoi maataloustarvikekaupassa laajaksi kauppataloksi. Somerolla hänellä oli myös viljankuivaamo. Heitto aloitti vuonna 1954 oman tehdasmaisen tekstiilituotannon. Tämän laitoksen kehittäminen tapahtui Tyyliopus Oy-nimisen toiminimen merkeissä Helsingin liepeillä, Painimonkadun 4:ssä. Heitto onnistui kehittämään tästäkin kannattavan yrityksen. Heitto osti vuonna 1957 Kalliosta Kirstinkadulta lihamyymälän.

Juho Heitto toimi kauppiana 1960-luvulle saakka. Hän oli maan vanhimpia yksityiskauppiaita. Heiton johtama yritysrypäs käsitti laajimmillaan tukkuliikkeen ja 17 siirtomaa- sekä tekstiilialan vähittäismyymälää Helsingissä ja Somerolla. Yli 70-vuotiaana Heitto myi 1961 liikkeensä osake-enemmistön H. Saastamoinen & Pojat Oy:lle, joka jatkoi sen toimintaa Helsingissä.

Järjestövaikuttajana

Liikemiesurallaan Heitto ehti toimimaan myös ammatillisen järjestäytymisen edistäjänä. Hän kuului Yksityisyrittäjien Liiton perustajajäseniin ja oli liiton johtokunnassa 1934–1952. Huomattavan osan tästä ajasta hän toimi liiton varapuheenjohtajana. Hän oli alusta lähtien mukana Yksityisyrittäjien Säätiössä, ja hänen lahjoitusrahastostaan tuli säätiön suurin yksityinen rahasto. Heitto kuului Viipurin Kauppiasyhdistys Sammon johtokuntaan ja oli yhdistyksen puheenjohtajanakin yli 10 vuotta. Heitto oli Kokoomuspuolueen kansanedustaja Kymen läntisestä vaalipiiristä 22.7.1948–28.3.1954. Hän tuli tunnetuksi vahvana yritys-elämän ja siirtoväen etujen valvojana. Kauppaneuvoksen arvonimen Heitto sai 70-vuotispäivänään huhtikuussa 1957.

Karjalaisperinteen vaaliminen oli Juho Heiton sydäntä lähellä. Hän perusti Äänekosken Karjalaiset Ry:n vuonna 1940, ja toimi sen ensimmäisenä puheenjohtajana syksyyn 1941 asti. Helsinkiin muutettuaan hän oli johtokunnan jäsenenä Pääkaupunkiseudun Karjalaiset Ry:ssä. Miehikkälän kunta avasi vuonna 1981 Suur-Miehikkälän kylämuseon Juho Heiton lahjoittamaan torppaan.

Kauppaneuvos Juho Heitto kuoli Helsingissä 28. päivä joulukuuta vuonna 1967.

Kirjoittaja: FT Tuomas Möttönen, 14.02.2023

Lue lisää

- Tuomas Möttönen, Kauppaneuvos Juho Heitto, Suomen talouselämän vaikuttajat (SKS).
- Jenni Karimäki. 2010. Heitto, Johannes (Juho). Porvarillisen työn arkisto, Kokoomusbiografia.
- Viljo Nissilä. 1982. Viipurin kaakkoislaitamilta. Viipurin suomalaisen kirjallisuusseuran toimitteita 5.

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

[Ok](#)

WIIPURI.FI

Menu

[Etusivu](#)

[Tarinat](#)

[Kirjallisuus](#)

[Kuvat](#)

[Luennot](#)

Yhteystiedot

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry
Aleksis Kiven katu 56 b 42 a 00510 Helsinki

viipuriportaali@gmail.com

[Vieraile sivullamme](#) →

[Vieraile Facebook-sivullamme](#) →

[Tietosuojaseloste](#) © 2024 Wiipuri.fi. Crafted by [Valve](#).

Käytämme sivuillamme evästeitä, jotta voimme tarjota hyvän käyttäjäkokemuksen. Jatkamalla sivun käyttöä hyväksyt evästeiden käytön.

[Ok](#)